

S:t Olof

Nr 3 - 2017 Årg 27

Medlemsblad för Torshälla hembygds-
förening S:t Olofs Gille

Foto: Janett Eriksson

Hästen Idun 11 år.
Hon får lite mat innan promenaden
runt gamla Torshälla

Åldermannen har ordet

Nu känns hösten i luften, träd och buskar börjar gulna. Personligen tycker jag om hösten, ren klar luft. Kura i soffan med en bra bok utan dåligt samvete för ogräset utanför fönstret.

Vi har haft en fantastisk sommar, sol och mycket folk i Torshälla. Det har också funnits mycket att titta på för besökaren. Allt ifrån underhållning för både barn och vuxna till många fina utställningar. "Gamla Torshällas" historiska vandringar blev mer välbesökta än vad nätverket ens drömt om. Bergströmska gården har Gillet fått visa både för grupper och enskilda. Hoppas att intresset för vår stad och dess historia håller i sig lite även till år 2018!

Vid våra visningar av gården säger många: "Jag har varit här många gånger men aldrig sett övervåningen". Det är verkligen synd då övervåningen på Bergströmska gården är mycket intressant. Tillhör du dem som inte varit en trappa upp, och kan gå i en trapp, besök gärna gården en torsdagseftermiddag så får du se våra sex rum på övervåningen. De innehåller bl a inredning från Georg Nyströms bostad och ateljé, kontor, och fantastiskt kvinnligt hantverk.

Det är alltid intressant att möta nya människor. I sommar är det många som återvänt till Torshälla för att delta i 700-årsfirandet. Många har berättat sina minnen från en uppväxt i Torshälla eller besök hos mor-o farföräldrar, som bodde i Torshälla, under barndomen. Det har varit positiva minnen, lek och stoj, lite bus, affärer man minns och människor man träffat.

Minnen och samtal skapar även de vepor som hänger på Lilla Gatan, Stadskällarbron och nedanför Holmberget. Många har stannat till, pekat och berättat sina minnen för varandra. Glädjande är också att Gillets oro för att de skulle förstöras var obefogad. Mina egna minnen från sommaren 2017 blir alla människor som gick de historiska vandringarna, alla personliga berättelser om Torshälla, de positiva reaktionerna av Bergströmska gården och att få åka häst och vagn genom ett sommarvackert Torshälla. Under hösten fortsätter firandet på olika sätt och självklart också Gillets verksamhet på gården. Torsdagar kl 13.00—16.00 är du alltid välkommen att besöka oss!

Utställningen i boden finns kvar, tavlor med Torshällamotiv hänger fortfarande och gemenskapen finns alltid på Bergströmska gården.

Många har hjälp till på Bergströmska gården under våren, med barnverksamheten, under sommarveckorna och under marknaden. Stort varmt TACK till er alla!

Skolbarnen fortsätter att komma även under hösten för bl a linberedning. Det är en viktig uppgift för Gillet att berätta om Torshällas historia och hur människor levde förr i tiden för kommande generationer.

Ha en fin höst! Tre rönnbär om dagen ska man äta för att hålla sig friskt! Kanske värt ett försök!

Iha

Sommarro

(forts. från förra numret)

*Gården Sommarro 8. Nuvarande adress
Riktargatan 24 A*

Det ursprungliga huset, Sommarro 8, var ett hyreshus där det bodde flera familjer. Det huset revs troligen på 1960-talet. På tomten är i dag två byggnader uppförda med adress Riktargatan 24 A och B.

Ägare till gamla Sommarro 8 var stads-exekutor Gustaf Lindberg. Ny ägare blev skomakaren Gustaf Karlsson (född 1862) gift med Erika Josefine Oldenburg (född 1845) Det var den "Skomakar-Gustaf" som senare flyttade ned till "Myrstacken" på Storgatan, som det finns så många historier om. En historia handlar om när Gustaf och hustrun skulle ro ut på Mälaren och fiska. När de kom till Pilgrundet sa hon att hon ville gå av där och vänta tills Gustaf kom tillbaka.

Tiden gick, och till de hemvändande som ville ta med henne hem, svarade hon, nej jag skall vänta på min Gustaf. När Gustaf sent omsider kommer roende utbrister han - sitter du mor kvar här än. Ja, svarar hon, jag lovade ju att vänta på dig Gustaf. Det kan man kalla en trofast hustru.

När jag en söndagsförmiddag satt ute på verandan vid Haga, såg jag Gustaf komma gående med en stövel i vardera handen. Att han gjorde sig besväret att på en söndag komma med de lagade stövlarna, var nog att han hoppades bli bjuden på något starkt.

I Sommarro 8 bodde också min klasskamrat Marianne Olsson.

Hennes pappa Robert kallades för "Sura-Olle" för att han kom från Surahammar. Mariannes bror "Sura-Helge" var en duktig fotbollsspelare i TNIS på 1930–40-talet.

På hemväg från skolan gick jag ibland in och spelade kula, det fanns en stor gårdsplan där vi kunde spela. I spelgropen, som vi kallade "pottan" förlorade jag i regel de spelkulor, som jag haft med mig i min kulpåse.

Gården Sommarro nr 9. Nuvarande adress Riktargatan 22.

Huset är byggt 1897. De första som bodde i huset var troligen smidesarbetaren Svante Edvard Lundahl (född 1860) med hustru och åtta barn.

År 1934 gjordes en stor ombyggnad av gården, planlagd av ägaren Alrik Larsson, bl. a. anlades en vacker trädgård. Bland utsmyckningarna i huset kan nämnas den av bildhuggaren Albin Helldén från Hällby snidade drake, som slingrar sig runt pelaren vid trappuppgången i hallen. Målarmästare Magnus Widgren utförde dekorationsmålningar i taket i salen.

Tyvärr måste takpappen tas ned på grund av fuktskada. Jag hann fotografera av taket innan nedtagningen, så bilderna finns bevarade.

Omkring 1958 flyttade Ingenjör Erik Håkansson in i gården tillsammans med sin hustru Mary.

Sommarro 9

Erik Håkansson minns jag som en timid och nobel person, han dog 1985, 93 år gammal.

Mary (född 1916) var distriktssköterska, hon arbetade inom skolsjukvården här i staden. Många är de torshällabor, som från sin skoltid minns den lite kärva, men korrekta skolsköterskan.

Mary var med i museistyrelsen, där hon med sina stora kunskaper i antikvariska frågor var en stor tillgång. Hon har för övrigt skapat en permanent utställning i Bergströmska gården av husgeråd från förr. Mary har skänkt alla husgeråden, som man kan beskåda i rummet innanför bagarstugan.

Eftersom Erik och Mary Håkansson inte hade några arvingar, försåldes gården och den stora samling av antika föremål, som de under årens lopp hade samlat.

Mary sade att hon tänkt skriva ett testamente och fördela sina tillgångar. Så blev det tyvärr inte, behållningen gick till den Allmänna arvsfonden. Mary Håkansson dog år 2009.

Hörnhuset Riktargatan 28 – Brogatan 5, som ägdes av handlaren August Ekman, räknades konstigt nog inte till Sommarro, Man sa alltid att man skulle gå till Ekmans affär i Sommarro och handla.

Sommarro var en idyll, som hade skapats av folk från i första hand arbetarklassen. Området gjorde skäl för namnet Sommarro, en lugn stadsdel där trivselen och sammanhållningen mellan grannarna var stor.

Bernt Pettersson

De vackra takmålningarna i Sommarro nr 9, utförda av Magnus Widgren

Torshälla pedagogi samt Sveriges folkskola 175 år

Torshälla gamla skola byggd år 1754.

Byggnaden revs år 1845.

Efter en skiss av Erik Bergman

Torshälla pedagogi

I början av 1600-talet reste biskop Paulinus Gothus runt i sitt stift Södermanland och märkte då hur okunniga alla var. Han ville hitta lärare (präster) för undervisning av kristendom samt lära ut läsning och skrivning. Han hade stora krav på sina präster. Prästerna skulle se till att föräldrarna höll undervisning i hemmen för sina barn. Biskopen ville även införa husförhör för att kontrollera prästernas kunnighet att lära ut Guds ord.

År 1608 fick Torshälla en ny kyrkoherde vid namn Laurentius Birgeri. Han har gått till historien som mannen som gick från tanke till handling, när det gällde att organisera folkundervisningen i staden.

Laurentius Birgeri, kanske påhejad av sin biskop, tog upp frågan om inrättandet av en barnaskola (pedagogi). Det var nu den första "riktiga" skolan skulle grundas i Torshälla. I början hade inte Laurentius sockenborna med sig. Många ansåg att det räckte med den undervisning som

gavs i kyrkan om söndagarna. En skola drog med sig utgifter och tog dessutom bort arbetskraft från hemmet.

Laurentius lät sig inte stoppas utan skrev till Södermanlands hertig Karl Filip, Gustav II Adolfs yngre bror, med begäran om stöd och bistånd i denna viktiga fråga. Hertigen svarade ganska omgående att han var *"-nådigt tillfreds med begäran"*. Villkoret för hertigens hjälp var att man byggde en skolstugubyggnad. Något bygge kom inte igång direkt på grund av stora motsättningar i staden. Undervisningen fick ske i andra, mindre lämpade lokaler. Först efter en tid kunde bygget genomföras, efter att en mycket irriterad hertig lade sig i frågan.

Det fanns i början två olika undervisningar, en i kyrkan och en i skolan. Kyrkans undervisning var gratis medan skolans undervisning var avgiftsbelagd, bl.a. genom mat och kläder till läraren. Många fattiga hade inte möjlighet att ersätta prästen (läraren) utan tog därför sina barn ur skolan. Den nyöppnade barnaskolan var till en början endast för pojkar. Man ansåg att flickorna fick den utbildning de behövde i hemmet, nämligen den att bli duktiga husmödrar. Så småningom kom även flickorna att få tillträde till barnaskolan.

År 1845 lade man ner Torshälla pedagogi efter att ha fungerat som barnaskola i 225 år. Ur denna uppstod nu Torshälla folkskola, denna allmänna obligatoriska folkskola, gemensam för både stads- och landsförsamling, flickor och pojkar.

Torshälla första folkskola, byggd år 1844. Foto: Georg Nyström, omkring år 1900

Sveriges folkskola 175 år

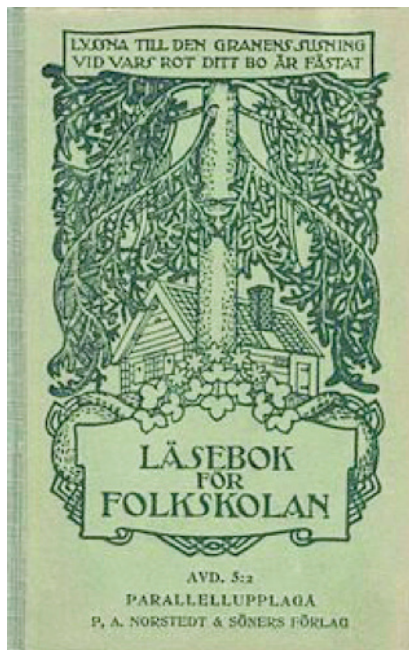
År 2017 är det 175 år sedan folkskolan infördes i Sverige. Målet var en enhetlig grundutbildning av hög kvalitet för alla barn oavsett bakgrund och ett av Sveriges viktigaste demokratiprojekt genom tiderna. Det har uppmärksammats på många håll i Sverige bl.a. med utställningen "En sagolik skola – Folkskolan 175 år" på prins Eugens Waldemarsudde. Den visar bl.a. konstskatter ur skolans historia från 1800-tal till idag. För genomförandet stod Lärarstiftelsen, Sveriges Museer, Sveriges Hembygdsförbund, Svenska Barnboksintitutet och Lärarförbundet

Alla var välkomna till folkskolan

I Sverige fanns det sedan tidigare olika slags skolor och lärarna hade olika slags utbildning. En del hade ingen lärarutbildning alls, andra kunde undervisa elever som skulle börja på universitet. Men många barn hade ingen skola att gå till.

Så, sommaren år 1842, kom en skrivelse från Kung Karl XIV Johan på Stockholms Slott som handlade om att introducera folkskolor. I varje socken (församling) skulle finnas minst en skola och dessutom en skolstyrelse med kyrkoherden som ordförande. Folkskolans lärare skulle vara utbildade och barnen skulle få en fyra år

lång grundläggande utbildning, kallad folkskola. Barnen skulle få undervisning i läsning, skrivning, räkning, kristen-dom-skunskap och biblisk historia, geografi, naturkunskap, historia, gymnastik och sång. Detta hade Riksdagen bestämt i lag.

Undervisningen skulle bedrivas i ett sammanhållet skolsystem för alla barn, något som då var långtifrån självklart. Det betydde att de många fattiga familjernas barn kunde få lära sig mer än att bara läsa katekesen.

Det fanns flera olika skäl till att folkskolan grundades. Moderna länder var stolta över att ha ett skolsystem. I skolan lärde sig barnen att vara stolta över sitt eget land och församlingarna var stolta över att kunna bygga skolhus och låta sina barn få undervisning.

Folkskolan förekom i olika former t.ex. fasta och flyttande. De flyttande skolorna, innebar att läraren olika dagar undervisade i olika delar av trakten. Detta förekom länge i t.ex. Norrland. Med tiden utökades skolgången i omgångar fram till 1950-talet då åttaårig folkskola lagstadgades. I början av 1970-talet upphörde folkskolan och grundskolan infördes. År 1994 infördes en helt ny läroplan för det obligatoriska skolväsendet.

Konsten i utbildningen

Med mottot "*Endast det bästa är gott nog åt barnen*" beställdes läroböcker och skolplanscher av landets främsta författare och illustratörer. Där fanns t.ex. läseböckerna *Sörgården* och *I Önnemo* av Anna Maria Roos och *Nils Holgersson* av Selma Lagerlöf. Även Carl Larsson, Jenny Nyström och Elsa Beskow tillhörde den skara konstnärer som fanns representerade som illustratörer. En bärande idé var fantasins betydelse för lärande och utveckling. Sagan och fantasin skulle finnas mitt i skolans verklighet.

Mer finns att läsa om Torshälla pedagogi i boken *Från Barnaskola till Grundskola 1619 – 1994*. Författare: Margaretha Lindén och Inger Nyman.

Källor:

Från Barnaskola till Grundskola
Folkskolans historia, Wikipedia

Janett Eriksson

Förr och nu

Stora bron (Stadskällarbron) 1910-tal. Foto: Georg Nyström

Samma bro i september 2017. Foto: Janett Eriksson

Olof den helige

Olof den helige eller S:t Olof har påverkat Torshällas historia. Han finns avbildad i vårt stadsvapen och hembygdsföreningen, Sankt Olofs gille, har sitt namn efter honom. Men vem var denne Sankt Olof?

Olof konungen

Olof föddes i Norge år 995, mer än 300 år innan Torshälla fått sina stadsprivilegier (1317). Han var en framstående viking som plundrade längs nordens vattenvägar och kom även till England, där han bland annat förstörde London bridge. 1015 kom Olof till Normandie där han antog den kristna tron och döptes. Samma år reste Olof norrut och landsteg i Norge med några få män och tog makten från norska stormän och blev kung. Med en vikings hårdförhet fortsatte han att kristna Norge som sin företrädare kung Olav Tryggvason.

Olof tog sig 1028 till Sverige, men återvände 1030 med svenska män. Den 29 juli 1030 stupade Olof vid slaget i Sticklestad. Han regerade alltså 1015 – 1030 i ett rike som nätt och jämt höll samman

Att vara kung på 1000-talet i Norden kan inte jämföras med senare tiders kungadömen. Millennieskiftet år 1000 var en brytningstid. Tidigare rådde stormän med sina grupper, likt stamhövdingar vi hört om från Mellanöstern och Afrika. Men med den kristna tron kom föreställningen om något gemensamt som var större än familjeband och stam. Den kristna kyrkan utgjorde en gemenskap över alla kända

gränser, och Olof den helige etablerade kyrkan i Norge. På så sätt är den kristna kyrkans utbredande sammanvävd med uppkomsten av samtidens kungadömen, begynnelsen av ett samlande rike, en stat.

Olof helgonet

Olof kom snart att betraktas som nordens första helgon. Nidarosdomen i Trondheim byggdes kort efter hans död och där förvaras hans relik.

Fram till reformationen var pilgrimsvandringar ett vanligt uttryck för människors kristna tro. Människor vandrade långa vägar till platser knutna till heliga personer och Nidarosdomen med den helige Olofs relik var ett av de viktigaste målen.

Till relikerna efter Sankt Olof räknas hans sporrar och hjälm. Dessa relik erövrades 1564 åt Erik XIV i det Nordiska sjuårskriget och fick en egen bild i stormaktstidens propagandaverk *Suecia antiqua et hodierna*, där även Torshälla förärats en plansch. Mycket snart spreds kunskapen om Olof och vördnaden av honom utbreddes över hela norra Europa. Olof eller Olav som man säger på bokmål, är Norges nationalhelgon och han firas på sin dödsdag, den 29 juli.

Många platser och kyrkor efter pilgrimsvägarna till Nidaros har anknytning till Sankt Olof. Olof blev efter Guds Moder Maria Nordens första och mest populära helgon. Det finns otaliga kyrkor från norr till söder som har Sankt Olof som skydds-

helgon – inte bara här i Norden. Domkyrkorna i Uppsala och Lund har anknytning till Olof liksom Sankt Olofs kyrka på Österlen och Skanörs kyrka med sitt altarskåp med motiv ur Olofslegenden. Kyrkor helgade åt Olof uppfördes bl.a. efter svenska östkusten och på andra sidan av Östersjön, bl.a. Sankt Olavs kyrka i Tallin och finska Olofsborg.

Vid sidan av Guds Moder Maria är Sankt Olov det vanligast förekommande helgonet i Norden. I många kyrkor placerades Sankt Olof och madonnan som pendanger i kyrkorummet. I Dingtuna kyrka framträder sambandet mellan Sankt Olof och Guds Moder Maria tydligt. Intill Sankt Olofs seglats avbildas Marias likfärd. Olofs skepp angrips av troll och djävlar och Marias bår, buren av apostlarna, angrips av ondskan och Guds fiender. En sannolik tolkning är att de bägge helgonen är på väg till sin egen kröning. Olof skall krönas till Norges kung och Maria ska bli upptagen till himlen för att krönas till himladrottning. Samtidigt är detta en framställning av Kyrkan. Ofta liknas Kyrkan vid ett skepp, en räddningens ark. Och Guds Moder Maria är en förebild för kyrkan med sin närhet till Sonen Jesus.

I svenska kyrkor förekommer Olof den helige på kalkmålningar och altarskåp, som staty och i helgonskåp, och betraktades som sjömannens och böndernas skyddshelgon. Pilgrimer gick till Olof den heliges relikier i Trondheim fram till reformationen.

Sankt Olofskulten var särskilt stark i Medelpad och Jämtland vilket framgår

av många ortnamn, Sankt Olofs hamn i Selånger socken är den nordligaste av hamnarna uppkallade efter honom, och är känd i ett medeltidsbrev från 1519. Enligt traditioner som upptecknades på 1680-talet uppges Olof Haraldsson ha landstigit med sin här i hamnen år 1030 på sin väg till slaget vid Stiklestad. Pilgrimsleden S:t Olavsleden återinvigdes vid Trondheims 1000-årsjubileum 1997. Ännu idag högtidlighålls Sankt Olof i Nidaros och mängder av pilgrimer kommer för att fira mässa på Olofsdagen den 29 juli.

Kring alla helgon berättas historier, många med korn av sanning, andra har mer karaktär av legend. En känd berättelse handlar om Olofs kappsegling till sin kröning. Olav och hans hedniske broder Harald tävlade om Norges krona. Striden skulle avgöras genom en kappsegling, där Harald seglade i den snabbe Ormen och Olav förde den tunge, otymplige Oxen. Olavs seglats blev ett mirakel, Oxen for fram över både vatten och land, och trollen som försökte hindra färden flydde slagna till sina hålor. Seglatsen finns avbildad på många ställen, bland annat i Dingtuna kyrkas södra valvkappa där Albertus Pictor avbildat den dramatiska färden. Sankt Olof avbildas oftast med sina attribut kungakronan och yxan med den böjda klingan. Ofta avbildas en underliggare under Olofs fötter, en hedning som Olof besegrat.

Torbjörn Axner

Teologie doktor

Svante Foersters Torshälladikt

Jag noterar här, i ännu en artikel om Torshällas stadsskildrare, att staden lyriskt besjungs inte bara av stockholmaren Carl Michael Bellman i Epistel 39, 1776 *Öfver Bergstömskans Porträt på Liljans krog i Thorsella* utan även av söderkisen, författaren, lyrikern och jazzälskaren Svante Foerster (1931-1980) född i Maria Magdalena församling i Stockholm och stadens puls trogen. Förutom då han reste runt och berättade om sitt Stockholm, sitt Söder och stadens litteratur och musik. Och vid åtminstone ett sådant tillfälle har han besökt Torshälla, för att som han skriver berätta om söder om Söder, i synnerhet Skärholmen och rest med skioptikonbilder – i god gammal föreläsarstil.

Han har föreläst för "Föreläsningssällskapets blida och mildt förtunnade ledamöter" och jag kan datera begivenheten till innan 1967, eftersom den föreläsningssällskapets förening som fanns i Torshälla upphörde just 1967. Föreningen bildades av A. Fredrik Grönberg år 1898 och hette Torshälla och Nyby Bruks föreläsningssällskap. Detta kan ni läsa om i den nu utkomna och uppdaterade "Torshälla ABC 2017". Fredrik Grönberg var föreningens ordförande under många år och var först folkskollärare, sedermera rådman.

Foersters dikt är införd i diktsamlingen "Schackspelarna i Gorkijparken" och den utkom 1969, skriven i hans uppsluppna stil som generat och rappt blandar Minsk

Föreläsningsföreningen i Torshälla

med Söder, Torshälla och Duke Ellington.

I slutet av den alltmer prosaiska dikten skriver han, lätt ironiskt, om en stad utan järnväg, inga båtar och inget Linjeflyg. Men annars har staden kvaliteter. Han avslutar med att beskriva en flicka han älskar och att "Mälaren sorlar. Prins Oscar Bernadotte hoar i nejden. Prästen lappar kyrkans tak. Brådskan är ingen. Damerna bär Karl Staafs bild på parasollen".

Om allt detta, Foersters förehavanden i Torshälla och exakt när dikten skrevs och besöket gjordes vet jag föga. Det vore roligt om någon som vet kontaktade mig.

Diktsamlingen kan ni söka på bibliotek eller hos mig på Torshälla antikvariat.

Dikten om civita bella – den vackra staden börjar så här:

Torshälla
"O, Torshälla, civita bella,
Fjärran ifrån yttre rymden
du tråder din vals med en
kvast...."

Svante Foerster

Tryggve Lundh

Båtdetalj från 1700-talet?

För något år sedan hörde en fritidsfiskare av sig till dåvarande styrelsemedlemmen Torbjörn Axner. och berättade att han hade en sak hemma som han tyckte nog bättre skulle platsa på hembygds-museet i Torshälla.

Det var så att han hade fått ett ovanligt napp när han en dag satt och fiskade i vattnen nedanför kvarnen. Om det skulle ha varit en fisk hade det nog rört sig om en rejäl sådan. Fiskaren ifråga kunde snart konstatera att det rörde sig om något helt annat, nämligen ett meterlångt trästycke med utsågningar. Han förstod att det nog hade med en båt att göra.

Torbjörn Axner tog efterhand upp föremålet till Bergströmska gården, där det sedan en tid varit placerat i en av bodarna. Jag gissade också att det hade med något flytetyg att göra. Sedan jag kontaktat Torbjörn skrev jag till Sjöhistoriska museet i Stockholm och bifogade foton och beskrivning.

För en tid sedan kom svaret. Jo, det var säkert något som suttit på ett fartyg, nämligen ett spant, där några "borden" varit fästa. Spantet har troligen varit placerat i aktern, och detta tyder på att det inte rört sig om en liten båt utan om ett mindre fartyg. Det kanske kan vara från 1700-talet, tror man på museet i Stockholm.

Det är möjligt att göra en s k C 14-datering, men osäkerheten blir ganska stor. Större blir säkerheten med årsringsdatering men det kräver flera

prov och innebär att föremålet måste sågas sönder. Det tycker man från museets sida vore olämpligt.

Vi får alltså nöja oss med dessa fakta. Det är ändå värdefullt för hembygds-föreningen att i sin äga ha ett föremål som har med sjöfarten att göra, den som ju genom århundraden betytt så mycket för den 700-åriga staden.

Efterlysning!

Nu får vi hoppas att den okände fritidsfiskaren hör av sig och kanske kan peka ut ungefär där fyndet gjordes. Vem vet - kanske döljer sig fler delar till fartyget ifråga på botten?

Det meterlånga spantet där "borden" varit fästa, troligen i aktern.

Text och foto: Olle Lorin

Några bilder från hembygdsgården

Bild från utställningen "Torshälla genom sju sekler" som finns att se på Bergströmska gården. Här visas hur det kan ha sett ut år 1317. Utställningen är uppbyggd av fyra olika tittskåp där man gör nedslag år 1317, 1600-talet, år 1798 samt 1950-talet. Utställningen är utförd av Åsa, Jan och Jerker Brandt och har finansierats av S:t Olofs Gille och Jubileumsfonden.

Ullbearbetning med t.v. Johanna Åslund och Jeanette Persson

Text o foto: Janett Eriksson

Staketutställningen på Lilla gatan har under sommaren visat Torshällabilder från förr. S:t Olofs Gille har även visat gamla Torshällabilder i Holmbergsparken samt på Stadskällarbron.

Sommarens kulturvandringar

Under veckorna 29 och 30 genomförde nätverket Gamla Torshälla fyra historiska vandringar, onsdagar och söndagar. Vandringarna tog cirka två timmar med start på Rådhusorget. Antalet personer på arrangemanget ökade vid varje tillfälle, från cirka 30 till cirka 250 de två sista vandringarna.

På Rådhusorget hälsades alla välkomna och fick en karta över Torshällas äldsta delar. Kartan är gjord av Jan Brandt. Därefter var det samling i Torshälla kyrka där det informerades om vad som finns att se i den från 1100-talets gamla kyrka. Gruppen delades sedan på två varav en grupp vandrade över Stadskällarbron, efter Torshällaån i Holmbergsparken, över Holmbergsparken och vidare till kvarteret Borgmästaren. Under denna promenad informerades om Torshällas industriella utveckling, Husbergets historia, Holmberget, Holmens industri samt branden år 1798. Utefter promenaden finns ett antal vepor med bilder som visar hur det man ser idag, såg ut förr. Dessa vepor kommer att sitta kvar till efter Torshälla marknad.

En av grupperna i Holmbergsparken

Gruppen som fanns kvar i kyrkan fick en sammanfattande information om Torshällas historia från istiden och fram till idag. Även blandat med lite anekdoter. Därefter vandrade även denna grupp ut och stannade vid Rådhuset för information om huset, tornuret samt kullerstenarna. Vidare efter Lilla gatan med information om Bergströmska gården, som är en av stadens två byggnadsminnesförklarade byggnader. Kort information om IOGT-NTO som en av Torshällas äldsta föreningar, stenläggningen på S:t Olofs gränd och vidare till kvarteret Borgmästaren. Vid detta kvarter bytte grupperna guide och fortsatte sin vandring "varvet runt".

Under vandringen informerades även om de utställningar som visades på PRO, IOGT-NTO samt på Bergströmska gården.

Det har varit mycket positiva reaktioner från både Torshällabor samt besökare. Vandringarna var kostnadsfria men det fanns möjlighet att lämna ett bidrag till Läkare utan gränser. 3580 kronor samlades in under vandringarna samt vid de tre allsångskvällarna.

Nätverket Gamla Torshälla består av Torshälla hembygdsförening S:t Olofs Gille, IOGT/NTO, PRO, Torshälla församling, Torshälla antikvariat samt Rådhusets kafé.

Iha Frykman

Till vänster: Iha Frykman berättar om Rådhusklockan och nedan ses Jan-Erik Kling med en grupp intresserade vandrare

Bilderna nedan: Allsång på Holmberget med Smedbälgarna, Veterandansarna och gruppen Spelklåda.

Foto: Josefine Korhonen, Bernt Pettersson och Janett Eriksson

TORS
HÄLLA
700ÅR

Historisk afton med Christopher O'Regan *"1700-talet i Sverige"*

8 oktober kl. 16:00 i Torshälla kyrka

Portarna öppnar 15:00

Biljettsläpp den 25 september

UTSÅLT!

Biblioteket i Torshälla

På grund av kyrkans beskaftenhet har vissa platser TV-skärmar.
Kom i god tid för att få så bra plats som möjligt. Portarna öppnar kl. 15:00.
Inga reserverade sittplatser.

TORSHÄLLA HEMBYGDSFÖRENING
S:t Olofs Gille

SENIORERNA
Torshälla

Eskilstuna
kommun

Sparbanksstiftelsen
Rekarne

Svenska kyrkan
TORSHÄLLA FÖRSÄMLING

Torshälla julmarknad på Bergströmska gården

**Kaffe med lussebulle
Glögg med pepparkaka
Tomten kommer med godis
Julklappslotteri**

Välkomna!

Aktuellt under hösten

**Nätverket Gamla Torshälla
arrangerar följande:**

Husförhör 19 november

**Vi samlas i Rådhuset kl 16.00
och blir förhörda**

Historiskt spel 26 november

**Välkommen till kyrkan
kl 16.00**

Lucia 13 december

**Lucia-sing-along
kl 17. 30 i kyrkan**

**Läs mer om aktiviteterna på
Gamla Torshällas facebookside**

**Medlemstidningen S:t Olof utkommer
med fyra nummer per år.**

Torshälla Hembygdsförening S:t Olofs Gille

Styrelse:

**Iha Frykman, ålderman 070-340 23 24
Jan-Erik Kling, v. ålderman tel 35 56 41
Tryggve Lundh, skrivare 076-340 74 15
Hans Eriksson, gärdeman tel 35 52 95
Janett Eriksson tel 35 52 95
Mikael Nyman tel 35 84 81
Christina Åslund tel 34 30 06**

Suppleant:

**Annette Hammarlund
Maj-Lis Strandberg**

Museikommitté: Styrelsen.

Arkivkommitté:

Iha Frykman tel 35 81 39

Trädgårdskommitté:

Jan-Erik Kling tel 35 56 41

Aktivitetskommitté:

Christina Åslund tel 34 30 06

Dataansvarig:

Hans Eriksson tel 35 52 95

Bygdeband:

Karin Lindh tel 35 88 38

Redaktion S:t Olof:

Janett Eriksson tel 35 52 95

Bergströmska gården Hembygdsgård

Lilla gatan 12, TORSHÄLLA

Telefon 070 – 340 23 24

Medlemsavgift: 100:- enskild,

150:- familj Plusgiro: 26 81 47-6

Postadress: Torshälla Hembygdsförening

S:t Olofs Gille, c/o Iha Frykman

Tornsvängen 1, 644 31 TORSHÄLLA

E-postadress: info@sanktolofsgille.se

Hemsida: www.sanktolofsgille.se

Ur museisamlingarna

I Nyströmska fotosamlingarna finns denna bild av IOGT-logerna 47 Frid och logen 95 Torshällas ordenshus. Huset inköptes 1883 och låg på Rådhusorget's nordvästra hörn. Logen 95 Torshälla upphörde efter några år. Logen 47 Frid. fortsatte sin verksamhet i huset fram till 1902, då man flyttade in i det nybyggda ordenshuset vid Lilla gatan 7.

Den gamla fastigheten inköptes av staden och revs för att ge bättre plats för det nybyggda Folkets Hus. Folkets Hus byggdes 1900 av Torshälla Allmänna Byggnads AB, i vars styrelse ingick flera av stadens ledande socialdemokrater. Huset revs 1962.

Bernt Pettersson